

УДК 338.488.2:069:330.3

**CONCEPTUAL BASES OF DEVELOPMENT OF UKRAINIAN
HOTEL-MUSEUMS**

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ ГОТЕЛІВ-МУЗЕЇВ

Malinevska T.D. / Маліневська Т.Д.

magistrate / магістрант

Medvid I.M. / Медвідь І.М.

postgraduate / аспірант

Shydlovska O.B. / Шидловська О.Б.

c.t.s., as.prof. / к.т.н., доц.

Ishchenko T.I. / Іщенко Т.І.

c.t.s., as.prof. / к.т.н., доц.

National University of Food Technologies, Kyiv, Volodymyrska 68, 01033

Національний університет харчових технологій, Київ, вул. Володимирська 68, 01033

Анотація. *Стаття присвячена актуальним напрямам залучення музейної справи в економічний простір сучасного туризму. Розглянуто тенденції розвитку музейного туризму як ключової сфери діяльності музеїв в рамках ринкової моделі функціонування. Обґрунтовано тезу про необхідність і переваги інтеграції музейного простору в сферу гостинності. Зроблено огляд найбільш відомих світових та українських готелів-музеїв. Проаналізовано тенденції розвитку писанкарства. Наведена доцільність зведення готелю-музею писанкового розпису в м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області*

Ключові слова: *анімація, музей, готелі-музеї, писанкарство.*

Вступ.

Сьогодні готельні послуги виходять далеко за межі класичного визначення «дах для мандрівника». Прагнучи підвищити якість обслуговування в готелі, фахівці постійно аналізують нові тенденції та визначають сучасні стандарти готельного бізнесу.

Інноваційна діяльність у сфері гостинності спрямована на створення і вдосконалення нових продуктів (послуг), розвиток маркетингу, впровадження нових організаційних інновацій (кооперація, франчайзинг, нові форми управління та співробітництва), застосування нових інформаційних технологій у всіх операційних системах, втілення сучасних технічних рішень, застосування інших інновацій, які сприяють отриманню суб'єктами індустрії гостинності як економічного, так і соціального ефекту, зміцнюють імідж організацій [1].

Нинішній підхід до інновацій в сфері гостинності все більше ґрунтується на розгляді інновацій як процесу. Основний акцент робиться на процес оновлення та постійного вдосконалення.

Інноваційна діяльність підприємств сфери обслуговування повинна передбачати потреби і бажання відвідувача. Вона спрямована на здатність підлаштовуватися до мінливих запитів і вимог споживачів готельних послуг.

Основний текст.

Відомо, що однією з функцій туризму є холістичність – здатність туризму вносити різноманітність і радість у повсякденне життя людини, створювати атмосферу свята. Холістичний характер рекреаційної діяльності зумовив появу й терміна «animation» (анімація) – пожвавлення [1].

Нині анімація в сфері гостинності розвивається в різних напрямках.

Перший – це створення спеціальних музеїв і парків, організація костюмованих турів, шоу, свят та інших дійств.

Другий напрям – розмаїття програм дозвілля туристів у місцях тривалого відпочинку – курортних готелях і центрах, туристичних селищах і базах, на круїзних суднах тощо.

Аналіз анімаційної діяльності готельних підприємств показав, що організатори готельної анімації все частіше в програму активного проведення дозвілля включають відвідування музеїв.

Щоденно десятки тисяч туристів, прагнучи збагатити свої знання, зустрітися з прекрасним, відвідують музеї. Вони дають змогу побувати в давньому минулому, побачити сьогодення людства, його здобутки та навіть заглянути у майбутнє.

Традиційно музей - це культурно-освітній та науково-дослідний заклад, призначений для збереження та використання пам'яток природи, матеріальної та духовної культури, залучення громадян до надбань національної та світової історико-культурної спадщини [2].

Сьогодні ж культурно-просвітня діяльність музеїв зазнала суттєвих змін: освітня та виховна функції реалізуються в освітніх програмах, культурно-

мистецьких акціях, співпраці з навчальними закладами; розважальна функція проявляється в активній участі особистості у творчих майстернях, клубах, вечорах відпочинку, концертах, у створенні на території музеїв комерційних структур - ресторанів, барів, торговельних кіосків. Поступово музеї стають складовою індустрії розваг.

Нині інтеграція музеїв в сферу дозвілля здійснюється у таких формах:

- створення в музейних закладах функціональних приміщень для організації проведення заходів дозвілля і розваг (концертні зали, клубні кімнати, оглядові майданчики, атракціони, гральні куточки);
- проникнення «індустрії дозвілля» в музеї (відкриття магазинів, сувенірних лавок, кав'ярень); використання в музейній діяльності різних форм відпочинку, дозвілля і розваг (гуртки, хобі-групи, свята, театральні, музичні, літературні і тематичні вечори, конкурси, фестивалі, творчі лабораторії; тощо) [3].

Серед основних тенденцій сучасної музейної діяльності можна визначити такі:

- інтеграція музейних програм у сферу розваг;
- збереження та популяризація місцевих культурних цінностей та їх самотності;
- збагачення духовного життя людини шляхом зв'язку «мистецтво-історія-індивідуальний досвід»;
- розвиток віртуальних музеїв та мультимедійних проєктів, зміцнення контактів з глядацькою аудиторією, що дозволяє відвідувачам знайомитися з колекціями музеїв різних країн;
- розширення музейної діяльності за межами музейного закладу;
- розвиток музеїв як туристичних об'єктів.

Зайнятим мандрівникам в рамках однієї подорожі буває непросто поєднати відвідування ресторанів і магазинів з відвідуванням музеїв, картинних галерей, концертів і театрів. Нерідко туристам доводиться обирати між відвідуванням театру та візитом до нічного клубу. Разом з тим, деякі готелі світу вже знайшли

спосіб дозволити своїм відвідувачам поєднати відпочинок з культурним збагаченням. Мова в даному випадку йде про готелі, які мають у своєму розпорядженні не менш цінні колекції художніх робіт, ніж музеї, та засоби розміщення, які є справжніми витворами мистецтва.

Серед найкращих світових готелів, які дозволяють своїм гостям долучитися до високого мистецтва є:

- готель «21c Museum Hotel», що розташований на території американського штату Кентуккі. Він має колекцією творів сучасного мистецтва, яка оцінюється в 10 млн. дол. США. Саме в цьому засобі розміщення можна ознайомитись з роботами бразильського художника Віка Муніса, який прославився завдяки створенню мультимедійних творів з шоколадного сиропу та сміття [4];

- готель «Chambers Hotel», який знаходиться в Нью-Йорку, сам по собі є витвором мистецтва. Понад 500 творів сучасного мистецтва розташовані практично у всіх внутрішніх приміщеннях готелю. Зацікавити туристів зможуть також скульптурні інсталяції [5];

- готель «The Dolder Grand», який розмістився в швейцарському Цюріху. Після ремонту в ньому вдало поєдналися старовинні мотиви з сучасними тенденціями. Цей засіб розміщення був включений до кращих готелів-музеїв світу завдяки роботам Сальвадора Далі, Сол Ле Вітта і Тамари де Лемпіцка [6];

- лондонський готель «Egerton House Hotel» відомий своєю колекцією творів мистецтва, яка носить назву «Мистецтво на грані». Це оригінальні роботи Пабло Пікассо, Марка Шагала та Анрі Матісса [7];

- готель «Gladstone Hotel», який знаходиться в Торонто. Він має унікальний номерний фонд над оформленням якого працювали відомі художники. В штаті співробітників готелю, є власний експерт який, на вимогу, проводить персональні двогодинні арт-тури по місту [8].

Аналіз закордонного досвіду свідчить, що існуючі готелі-музеї з кожним роком все більше охоплюють ринок туризму.

В Україні такий напрям діяльності лише починає поширюватися, тому світовий досвід функціонування готелів-музеїв може бути корисним для українських готельєрів.

Дослідження функціонування українських готелів-музеїв показали, що вітчизняний сегмент даних готельних підприємств, на жаль, представлений невеликою кількістю засобів розміщення. Так, серед туристів популярні:

- готель-замок «Радомисль», який знаходиться в с. Радомишль Волинської області. На його території знаходиться багато рідкісних рослин, є водоспади, навколо панує неймовірна атмосфера, яка дозволяє розслабитися. Тут можна перенестися в 17 століття, за часів лицарів. Меблі в номерах дерев'яні та плетені. У готелі є - музей домашньої ікони, який є найбільшим в країні [9];

- готель «Історія», який знаходиться в с. Поляниця Івано-Франківської області. Незвичайний дизайн, унікальне підсвічування та архітектурне рішення дозволили створити один з найбільш незвичайних готелів України. Кожен номер готелю неповторний. Немає жодного однакового номера, так як кожен з них присвячений певному періоду історії України. Є номер «Печера», «Трипілля», «Скіфія», «Київська Русь», «Княжий», «Козацтво», «Кріпосне право», «УПА», «Класика» тощо [10].

Отже, українські готелі-музеї тільки починають робити перші кроки до завоювання туристичного ринку.

Україна може пишатися тим, що вона має географічний центр Європи (м. Рахів Закарпатської області), найбільшу площу в Європі (площа Свободи, м. Харків), а також першим вищим навчальним закладом в Східній Європі (Острозька академія, м. Острог Рівненської області), найбільшим плавучим фонтаном у Європі (фонтан «Roshen», м. Вінниця), українською архітектурою (Кам'янець-Подільський замок, Олеський замок, Золочівський замок тощо), але найбільш українським мистецтвом.

Українське мистецтво - це сукупність усіх творів мистецтва, створених за всю історію розвитку України, серед яких найбільшій уваги заслуговують витвори гончарства та писанкарства [11].

Гончарство – давнє ремесло, яке виникло в епоху неоліту. Воно розвивалося в регіонах багатих глиною. Територія України для гончарства - це благодатний край.

Особливого розвитку гончарство в Україні досягло в епоху трипільської культури. Нині цей вид мистецтва, як і інші кустарні промисли, дещо відійшов у минуле. Але все ж у регіонах, де воно було поширене, і зараз є продовжувачі традицій. Сьогодні це скоріше мистецтво, ніж промисел, натомість писанкарство зазнало в Україні більшого розвитку.

Писанка – одна зі стародавніх форм українського народного розпису, символ весни, сонця, повернення природи до життя. Із давніх-давен яйце, як і дерево, вважалося символом весняного пробудження природи, зародження життя, продовження роду. Розписували яйце символічними знаками, які згодом трансформувалися в орнамент. Так і виник звичай робити писанки.

За традицією розписувати писанки починали з другої половини Великоднього посту, а найбільше їх виготовляли у четвер і п'ятницю перед Пасхою. Вірили, що писанка вийде гарною лише тоді, коли під час її виготовлення поруч не буде нікого стороннього, тому розписували великодні яйця переважно на самоті. На Великдень писанки та крашанки освячували у церкві, а потім використовували для прикрашання осель, у великодніх іграх або з ритуальною чи магічною метою [12].

У XIX–XX ст. в Україні існував цілий ряд технік для виготовлення великодніх яєць.

За технікою виготовлення великодні яйця можна поділити на дві великі групи: виготовлені без використання воску та зроблені за допомогою воскової техніки (власне писанки).

Наші предки робили писанки вночі, коли всі справи були пороблені і нічого не відволікало. Для фарбування використовували переважно три фарби – жовту, синю та червону, занурюючи яйце спочатку в світлішу, а потім у темнішу фарбу. Раніше розписувати писанки можна було лише у чітко

визначений час, з певними замовляннями. Чарівні знаки писалися відповідними кольорами.

Символічних кольорів виявлено понад сотню. Найдавнішими вважаються крашанки - писанки одного кольору. Згодом виникли багатоколірні писанки, в яких застосовувались різноманітні природні барвники. Такі фарби, на відміну від сучасних, мали приємні м'які відтінки. Але колір в писанці з'явився не лише заради краси, він мав символічне значення, походження якого не випадкове.

Кожен намальований на писанці символ також щось означав: один благополуччя, інший родинний затишок, ще якийсь народження дитини чи добрий врожай.

Найстаріший орнамент на писанках подекуди зберігається ще й досі. Він переважно геометричний: трикутники, спіралі, кола, сорококлинці тощо. Все це — знаки різних ритуалів або священні числа. Орнаментальна символіка писанок наведена на рис. 1.

Методики розписування писанок, їх символіка і кольорова гама різняться не тільки від країни до країни, а й від міста до міста. В кожній місцевості вони особливі.

Подільська писанка відрізняється своєю не надто яскравою колористикою. При її виготовленні, в основному, використовується чорний та червоний колір. Символи та знаки досить стримані.

Львівщина славиться деталізацією і дрібністю малюнку, геометричними візерунками (найчастіше – трикутниками), є із солярними знаками, а є й з рослинними малюнками.

Житомирщина відрізняється тим, що використовують рослинні мотиви і дзеркальну симетрію, тобто елементи розміщуються не хаотично, можна зустріти стилізовані дзвоники, тюльпани.

На Хмельниччині при розписі писанок віддають перевагу рослинним мотивам та зображенню риб і птахів.

Символи здоров'я і довголіття

Рис. 1. Орнаментальна символіка писанок

Джерело: [13]

Українці споконвіків із повагою ставляться до великодніх яєць: дбайливо розписують, освячують в церкві та дарують близьким. Не дивно, що багато міст і сіл прикрашають пам'ятники цим великоднім символам.

Так, триметровий пам'ятник великодньому яйцю з'явився в 2012 року в м. Вижниця Чернівецької області. Писанка виготовлена з бетону, морозостійкої плитки та природних матеріалів. Розписували яйце в гуцульському стилі студенти Вижницького коледжу прикладного мистецтва. Знайти незвичайний пам'ятник зробити селфі з писанкою можна перед будівлею міської ради [14].

На острові Хортиця розташований ще один незвичайний пам'ятник писанці. Виготовили його в 2007 року з матеріалу, який доставили з Янцівського гранітного кар'єру, що на Запоріжжі. Орнамент великоднього яйця непостійний. Час від часу художники змінюють розпис. І це ще більше приваблює туристів до унікальної української пам'ятки, розташованої на місці стародавнього святилища [14].

Єдиний музей в світі писанкового розпису з найбільшою писанкою знаходиться в м. Коломия Івано-Франківської області. Висота споруди у формі яйця — 13,5 м, діаметр — 10 м. Колекція музею налічує 12 тисяч писанок. Тут є великодні яйця не лише з України, але й з Пакистану, Індії, Франції, США, Шрі-Ланки, Чехії, Польщі [14].

Але найбільше туристів приваблює «Подільська писанка», яка є унікальним явищем національної культури України, в якому народ виявив свій мистецький хист, здатність до творчого осмислення та художнього узагальнення навколишнього світу.

В м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області крім того, що встановили гігантську металеву писанку, ще використовують стародавні (для розпису яєць використовують насіння різноманітних рослин: кунжуту, льону, маку, рису тощо) та нестандартні (писанки вишиті стрічками, нитками та бісером) техніки писанкарства, кожного року проводять фестивалі, виставки, де можна безкоштовно власноруч з кваліфікованими майстрами писанкового розпису навчитися розпису, обираючи ту техніку, яка більш сподобалась.

Таких архітектурних та природних пам'яток як м. Кам'янець-Подільський в Україні всього дві-три, не більше. Проте Кам'янець-Подільський особливий, тут зберігся дух середньовічної історії, що панує на вузьких вулицях та за замковими мурами, у палацових будинках, монастирях, баштах, костьолах та церквах. Унікальною панорамою Старого міста можна помилуватися на стрімких урвищах та скелях.

Отже, писанка стала архетипом у мистецтві України, який приваблює все більше нових туристів.

Висновок.

Дослідження українських міст-центрів писанкарства, показали доцільність зведення готелю-музею писанкарства в м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області, оскільки це місто-музей, місто-фортеця.

Таким чином, вважаємо, що готель-музей писанкового розпису в м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області стане ще однією надзвичайно цікавою і пізнавальною сторінкою книги під назвою «Туристична перлина Поділля», що привертатиме увагу мільйонів туристів.

Література:

1. Офіційний сайт Буковинська бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/33967/>.
2. Юридична енциклопедія : [в 6-ти т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] — К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. — Т. 3 : К — М. — 792 с. — ISBN 966-7492-03-6.
3. Руденко, С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі історико-культурних цінностей: монографія. — К. : НАКККІМ, 2012. — 120 с.
4. Офіційний сайт 21c museum hotels. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.21cmuseumhotels.com/>.
5. Офіційний сайт Chambers hotel. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://chambers-hotel-new-york.h-rez.com/>.
6. Офіційний сайт Dolder Grand. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doldergrand.grandluxuryhotels.com>.
7. Офіційний сайт Egerton House Hotel. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.egertonhousehotel.com/>.
8. Офіційний сайт Gladstone Hotel. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gladstonehotel.com/>.
9. Офіційний сайт Готель Радомисль. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radozamok.com.ua/ru/>.

10. Офіційний сайт Готель Історія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukarpatah.com.ua/ua/poljanytsja/istoriya.html>.

11. Історія українського мистецтва: конспект курсу лекцій / В. Г. Лукань; МОНМС України, Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, Ін-т мистец. — Т. : Навч. кн. — Богдан, 2012. — 192 с.

12. Біняшевський, Е. Українські писанки: Вступна стаття, акварелі та упорядкування Ераста Біняшевського. - К. : Мистецтво, 1968. - 102 с.

13. Скуратівський, В. Т. Книга писанкарства / В. Т. Скуратівський — К. : Веселка, 1993. — 192 с.

14. Офіційний сайт Дитячий портал Пустунчик. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pustunchik.ua/ua/holidays/easter/deviat-naividomishykh-rysanok-svitu>.

***Abstract.** The article is devoted to the actual directions of attraction of the museum business into the economic space of modern tourism. The significance of cultural-historical heritage in the life of modern society is reflected in the structure of consumer preferences of travelers, creating a sustainable motivation of tourist activity. The tendencies of the development of museum tourism as a key area of activity of museums within the framework of market model of functioning are considered. The thesis is grounded on the necessity and advantages of integrating the museum space into the sphere of hospitality. An overview of the most famous world and Ukrainian hotel-museums is made. The tendencies of the development of Easter eggs are analyzed. The expediency of building a hotel-museum of Easter eggs in Kamyanets-Podilskyi Khmelnytsky region.*

***Key words:** animation, museum, hotel-museums, Easter egg.*

References:

1. Bukovinsky Library Official Site. - [Electronic resource]. - Access mode: <https://buklib.net/books/33967/>.

2. Legal Encyclopedia: [in 6 vols] / ed. count Yu.S. Shemshuchenko (ed.) [And others] - K.: Ukrainian Encyclopedia. M.P. Bazhana, 2001. - Т. 3: К - М. - 792 p. - ISBN 966-7492-03-6.

3. Rudenko, S. B. Museum Memorial: Sociocultural essence and place in the system of historical and cultural values: monograph. - K.: NAKKKIM, 2012. - 120 с.

4. The official website of the 21c museum hotels. - [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.21cmuseumhotels.com/>.

5. The official website of the Chamber Hotel. - [Electronic resource]. - Access mode: <https://chambers-hotel-new-york.h-rez.com/>.

6. The official website of Dolder Grand. - [Electronic resource]. - Access mode: <https://doldergrand.grandluxuryhotels.com>.

7. The official website of Egerton House Hotel. - [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.egertonhousehotel.com/>.

8. Gladstone Hotel Official Site. - [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.gladstonehotel.com/>.

9. Official website of the Radomysl Hotel. - [Electronic resource]. - Mode of access: <http://www.radozamok.com.ua/en/>.

10. Official site of the Hotel History. - [Electronic resource]. - Mode of access: <http://ukarpatah.com.ua/ua/poljanytsja/istoriya.html>.
11. History of Ukrainian Art: A summary of the course of lectures / V.G.Lukan; MONMS of Ukraine, Prykarpattia. nats Untitled V. Stefanik, Institute of Art. - T.: Teach. book - Bogdan, 2012. - 192 c.
12. Binyashivsky E. Ukrainian Easter eggs: Introductory article, watercolors and arrangement of Erast Bnyashevsky. - K. : Art, 1968. - 102 p.
13. Skuratovsky, V. T. The book of Easter egg / V. T. Skuratovsky - K .: Rainbow, 1993. - 192 p.
14. Official site of the Children's portal Pustunchik. - [Electronic resource]. - Access mode: <https://pustunchik.ua/ua/holidays/easter/deviat-naividomishykh-pysanok-svitu>.

Стаття відправлена: 10.02.2019 р.

© Маліневська Т.Д., Медвідь І.М., Шидловська О.Б., Іщенко Т.І.